

Centrum podpory pre pomáhajúce profesie

EduDitabo

S . R . O .

TRÉNING KOGNITÍVNYCH FUNKCIÍ
NA DLHÉ ZIMNÉ VEČERY
(NIELEN)
PRE SENIOROV

© 2025 Všetky práva vyhradené EduDitabo s.r.o.

PREDSLOV

Vážení zástupcovia poskytovateľov sociálnych služieb,

touto cestou by sme sa Vám chceli zo srdca poďakovať
za Vašu tohtoročnú podporu a priazeň, ktorú ste nám prejavili.

Radi by sme sa s Vami podelili o úspechy tohto roka:

... stali sme sa certifikovanou vzdelávacou inštitúciou...

... rozšírili sme náš tím o ďalších odborníkov...

... zriadili sme webovú stránku www.eduditabo.sk ...

... začali sme byť aktívni na sociálnej sieti [Facebook.com/EduDitabo.sk](https://www.facebook.com/EduDitabo.sk)...

... a čoskoro spustíme nový [YouTube kanál](#) s mikrolekciami...

***Toto všetko sa nám podarilo len vďaka Vašej priazni
za ktorú sme Vám nesmierne vďační.***

Ako poďakovanie, prosím, prijmite od nás sadu úloh a pracovných listov na
precvičovanie kognitívnych funkcií, ktoré pochádzajú z e-knižky

Tréning kognitívnych funkcií (nielen) pre seniorov,
ktorej autorkou je Mgr. Petra Oriňaková.

Viac informácií k tejto e-knižke nájdete na [tomto odkaze](#).

Veľa radosti a príjemných chvíľ strávených lúštením úloh
spolu s Vašimi klientmi Vám praje

za celý tím EduDitabo s.r.o.

Mgr. et Mgr. Katarína Chmurčiaková
konateľka

OBSAH

ZADANIE 01: Obrázky, téma zima a krátkodobá pamäť.....	4
ZADANIE 02: Vianočné tradície na Slovensku	6
ZADANIE 03: Piesne v zime - doplňte text	10
ZADANIE 04: Recepty od babičky	11
ZADANIE 05: Slová na písmená Z-I-M-A	14
ZADANIE 06: Začínajú alebo končia - slová o zime	15
ZADANIE 07: Rébusy - zimné výrazy	16
ZADANIE 08: Čo nepatrí do skupiny?	17
ZADANIE 09: Postupnosti - zima	19
ZADANIE 10: Dokreslite chýbajúcu vložku	20
ZADANIE 11: Matematika v zime - slovné úlohy	22
ZADANIE 12: Detaily na fotografii	25
ZADANIE 13: Pozornosť - nájdite páry	27
ZADANIE 14: Text s pravopisnými chybami	28
ZADANIE 15: História vykurovania a kúrenia	29
ZADANIE 16: Filmy v zime	32
Správne riešenia	34

PAMÄŤ

ZADANIE 01: OBRÁZKY, TÉMA ZIMA A KRÁTKODOBÁ PAMÄŤ

INŠTRUKCIE:

1. Po dobu 2 minút si pozorne prezerať nasledujúce obrázky.
2. Snažte sa zapamätať si čo najviac obrázkov.
3. Po uplynutí času otočte stranu a zapíšte všetko, čo si pamätáte.
4. Použite hodinky alebo stopky na meranie času.

Čas na zapamätanie: 2 minúty

Pokračovanie na druhej strane...

PAMÄŤ

EduDitabo

S . R . O .

ZADANIE 01: OBRÁZKY, TÉMA ZIMA A KRÁTKODOBÁ PAMÄŤ

Teraz skúste napísať čo najviac predmetov, ktoré si pamätáte:

.....

.....

.....

Viete, kde sa predmety v mriežke nachádzali?

DOPLŇUJÚCE OTÁZKY:

1. Koľko kusov oblečenia bolo na obrázku? _____
2. Bol na obrázku nejaký nápoj? Aký? _____
3. Koľko vecí súviselo s lyžovaním? _____

ZADANIE 02: VIANOČNÉ TRADÍCIE NA SLOVENSKU

Toto cvičenie aktivizuje vašu dlhodobú pamäť. Odpovedzte na otázky o slovenských vianočných tradíciách z vašich spomienok a skúseností. Niektoré otázky môžu mať viac správnych odpovedí.

A) TRADIČNÉ VIANOČNÉ JEDLÁ:

1. Aké tradičné jedlo sa podáva na Štedrý večer? (uved'te aspoň 3)

.....

.....

.....

2. Čo tradičné sa pečie na Vianoce? (koláče, pečivo...)

.....

.....

.....

3. Aká polievka je typická pre Štedrý večer?

.....

Pokračovanie na druhej strane...

PAMÄŤ

EduDitabo

S . R . O .

ZADANIE 02: VIANOČNÉ TRADÍCIE NA SLOVENSKU

Toto cvičenie aktivizuje vašu dlhodobú pamäť. Odpovedzte na otázky o slovenských vianočných tradíciách z vašich spomienok a skúseností. Niektoré otázky môžu mať viac správnych odpovedí.

B) VIANOČNÉ ZVYKY:

1. Koľko jedál by malo byť na štedrovečernom stole? Koľko ste mávali u vás doma?

.....

.....

2. Čo sa robí so šupinami z kapra?

.....

.....

3. Prečo sa na Štedrý deň posti až do večera?

.....

.....

.....

4. Čo robíme s prvým sústom zo Štedrého večera?

.....

.....

5. Aký zvyk sa spája s orechovými škrupinami?

.....

.....

ZADANIE 02: VIANOČNÉ TRADÍCIE NA SLOVENSKU

Toto cvičenie aktivizuje vašu dlhodobú pamäť. Odpovedzte na otázky o slovenských adventných tradíciách z vašich spomienok a skúseností. Niektoré otázky môžu mať viac správnych odpovedí.

C) VIANOČNÉ SVIATKY:

1. Kedy sa slávi Štedrý deň?

.....

.....

2. Ako sa volá 25. december?

.....

.....

3. Kto oslavuje meniny druhý sviatok vianočný?

.....

.....

.....

4. Čo sa tradične spieva na Vianoce? (uved'te aspoň 2 koledy)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PAMÄŤ

EduDitabo

S . R . O .

ZADANIE 02: VIANOČNÉ TRADÍCIE NA SLOVENSKU

Toto cvičenie aktivizuje vašu dlhodobú pamäť. Odpovedzte na otázky o slovenských vianočných tradíciách z vašich spomienok a skúseností. Niektoré otázky môžu mať viac správnych odpovedí.

D) VIANOČNÝ STROMČEK:

1. Kedy sa tradične stavial vianočný stromček u vás doma?

2. Čím sa tradične zdobil stromček v minulosti?

3. Dokedy zostával stromček u vás v domácnosti?

E) OSOBNÉ SPOMIENKY:

1. Aká bola vaša najobľúbenejšia vianočná tradícia v detstve?

2. Ktoré vianočné jedlo vám najviac chutilo?

ZADANIE 03: PIESNE V ZIME - DOPLŇTE TEXT

Toto cvičenie aktivizuje vašu dlhodobú pamäť. Doplňte chýbajúce slová v textoch známych slovenských vianočných kolied a piesní so zimnou tematikou.

A) TICHÁ NOC:

Tichá noc, _____ noc! Všetko spí, _____ sní, sám len svätý bdie _____ pár.

B) NARODIL SA KRISTUS PÁN:

Narodil sa _____ Pán, _____ sa, z ruže _____ vzkvitol nám, radujme sa.

C) NESIEM VÁM NOVINY:

Nesiem vám _____, _____! Z _____ doliny, pozor _____!

D) DO HORY, DO LESA:

Do hory, do lesa, _____, či _____ v tom našom _____.

E) JAK SI KRÁSNE:

Jak si krásne _____, prostred noci, _____.

F) ROLNIČKY, ROLNIČKY:

Hurá, už je _____, _____ sa smiech. Deti kričia, _____ znie, _____ mámenie.

G) PASTIERI, PASTIERI:

Pastieri, _____, hore _____, do Betlehéma sa _____.

H) ŠŤASTIE, ZDRAVIE, POKOJ SVÄTÝ:

_____, _____, _____ svätý vinšujeme vám, či ste starí, lebo _____, nezáleží nám.

ZADANIE 04: RECEPTY OD BABIČKY

Toto cvičenie aktivizuje vašu autobiografickú pamäť. Spomeňte si na tradičné jedlá v zime, ktoré pripravovala vaša babička alebo mama. Pokúste sa zapísať recepty a spomienky spojené s týmito jedlami.

A) TRADIČNÉ JEDLÁ V ZIME:

Aké jedlo v zime pripravovala vaša babička najčastejšie?

.....

Vymenujte aspoň 5 jedál z vášho detstva z chladných dní:

.....

.....

B) RECEPT OD BABIČKY:

Vyberte si jedno obľúbené zimné jedlo a pokúste sa zapísať recept:

Názov jedla:

Suroviny: (čo všetko bolo potrebné):

.....

.....

Postup prípravy:

.....

.....

.....

.....

.....

Pokračovanie na ďalšej strane...

PAMÄŤ

EduDitabo

S . R . O .

ZADANIE 04: RECEPTY OD BABIČKY

C) VIANOČNÉ PEČIVO:

Aké vianočné pečivo piekla vaša babička?

.....

.....

Pomáhali ste pri pečení? Čo ste robili?

.....

.....

Aké bolo vaše najobľúbenejšie vianočné pečivo?

.....

.....

D) SPOMIENKY NA VARENIE:

Kde babička varila? (opíšte kuchyňu)

.....

.....

Aké nádoby a náčinie babička používala?

.....

.....

Pamätáte si nejaký zvláštny "trik" alebo tajomstvo pri varení?

.....

.....

Pokračovanie na ďalšej strane...

PAMÄŤ

EduDitabo

S . R . O .

ZADANIE 04: RECEPTY OD BABIČKY

E) NÁPOJ V ZIME

Pripravovala babička nejaký liečivý čaj pri prechladnutí? Z čoho?

.....

.....

F) SPOLOČNÉ JEDENIE:

Kde ste jedávali? (pri stole, v ktorej miestnosti)

.....

.....

Kto sa zúčastňoval spoločných obedov?

.....

.....

O čom ste sa rozprávali pri jedle?

.....

.....

G) NAJKRAJŠIA SPOMIENKA:

Opíšte vašu najkrajšiu spomienku spojenú s jedlom od babičky:

.....

.....

.....

.....

SLOVNÁ ZÁSoba A REČ

ZADANIE 05: SLOVÁ NA PÍSMENÁ Z-I-M-A

Vyhľadajte a zapíšte slová týkajúce sa zimy, ktoré začínajú na písmená Z, I, M, A. Pokúste sa nájsť čo najviac slov pre každé písmeno.

A) SLOVÁ NA PÍSMENO Z:

.....

.....

.....

.....

B) SLOVÁ NA PÍSMENO I:

.....

.....

.....

.....

C) SLOVÁ NA PÍSMENO M:

.....

.....

.....

.....

D) SLOVÁ NA PÍSMENO A:

.....

.....

.....

.....

SLOVNÁ ZÁSoba A REČ

ZADANIE 06: ZAČÍNAJÚ ALEBO KONČIA - SLOVÁ O ZIME

Nájdite a zapíšte slová (alebo slovné spojenia), ktoré končia na písmená "KA". Pokúste sa vymyslieť čo najviac slov. Slová by mali súvisieť so zimnou tematikou.

.....

.....

.....

.....

Nájdite a zapíšte slová (alebo slovné spojenia), ktoré končia na písmená "ICE". (pozn. ICE je v preklade z angličtiny ľAD).

.....

.....

.....

.....

Nájdite a zapíšte slová (alebo slovné spojenia), ktoré začínajú na písmená "SNEH".

.....

.....

.....

.....

SLOVNÁ ZÁSoba A REČ

EduDitabo

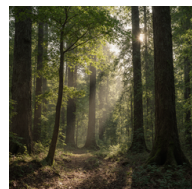
S . R . O .

ZADANIE 07: RÉBUSY - ZIMNÉ VÝRAZY

Rébus je hádanka, v ktorej sa slová znázorňujú pomocou obrázkov, písmen a symbolov. Vyriešte nasledujúce zimné rébusy. Interpunkčné znamienka (dĺžne a mäkké) doplňte do riešení tak, aby boli správne.

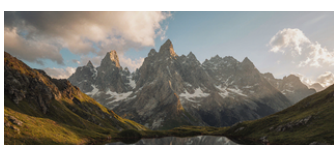
1. - Y + O + (- ŇA) + ČKA =

2. V + (- Ď) + ČKA =

3. + I + Š + - (+ O) =

4. - MÍN + LÁ + - REŠNE =

5. ME + (- M) + VNÍKY =

6. - A + - CHO + - P =

HORA

.....

7. - LA + A + + E =

LOGIKA A MYSLENIE

ZADANIE 08: ČO NEPATRÍ DO SKUPINY?

V každej skupine je jedno slovo alebo predmet, ktoré tam nepatrí. Nájdite ho a zapíšte. Vysvetlite, prečo tam nepatrí.

Čiapka, rukavice, šál, plavky, zimná bunda

Čo nepatrí? _____

Prečo? _____

Lyžovanie, korčuľovanie, plávanie, sánkovanie, hokej

Čo nepatrí? _____

Prečo? _____

Medved', líška, veverička, škrečok, sova

Čo nepatrí? _____

Prečo? _____

Kapustnica, zmrzlina, zemiakový šalát, kapor, vianočné oblátky

Čo nepatrí? _____

Prečo? _____

Guľa, hviezda, sviečka, lopata, anjeli

Čo nepatrí? _____

Prečo? _____

Pokračovanie na ďalšej strane...

LOGIKA A MYSLENIE

ZADANIE 08: ČO NEPATRÍ DO SKUPINY?

V každej skupine je jedno slovo alebo predmet, ktoré tam nepatrí. Nájdite ho a zapíšte. Vysvetlite prečo tam nepatrí.

Sneh, mráz, ľad, búrka s bleskami, metelica

Čo nepatrí? _____

Prečo? _____

Stavanie snehuliaka, sánkovanie, opaľovanie, lyžovanie, korčuľovanie

Čo nepatrí? _____

Prečo? _____

Stromček, Ježiško, darčeky, tekvica, koledy

Čo nepatrí? _____

Prečo? _____

Lopata na sneh, lyže, záhradné nožnice, sánky, korčule

Čo nepatrí? _____

Prečo? _____

December, január, jún, február, marec

Čo nepatrí? _____

Prečo? _____

LOGIKA A MYSLENIE

ZADANIE 09: POSTUPNOSTI - ZIMA

Zistite, aké pravidlo platí v danej postupnosti a doplňte chýbajúce symboly alebo čísla. Každá postupnosť má svoje vlastné pravidlo.

POSTUPNOSŤ 1: JEDNODUCHÝ VZOR

POSTUPNOSŤ 2: JEDNODUCHÝ VZOR

POSTUPNOSŤ 3: VZOR TROCH

POSTUPNOSŤ 4: TEPLOTA V ZIME

-10°C, -8°C, -6°C, -4°C, ____, ____, ____

POSTUPNOSŤ 5: TEPLOTA V ZIME

-15°C, -12°C, -9°C, -6°C, ____, ____, ____

POSTUPNOSŤ 6: ZLOŽITEJŠÍ VZOR

POSTUPNOSŤ 7: NÁSOBENIE VLOČIEK

1 vločka, 2 vločky, 4 vločky, 8 vločiek, ____, ____, ____

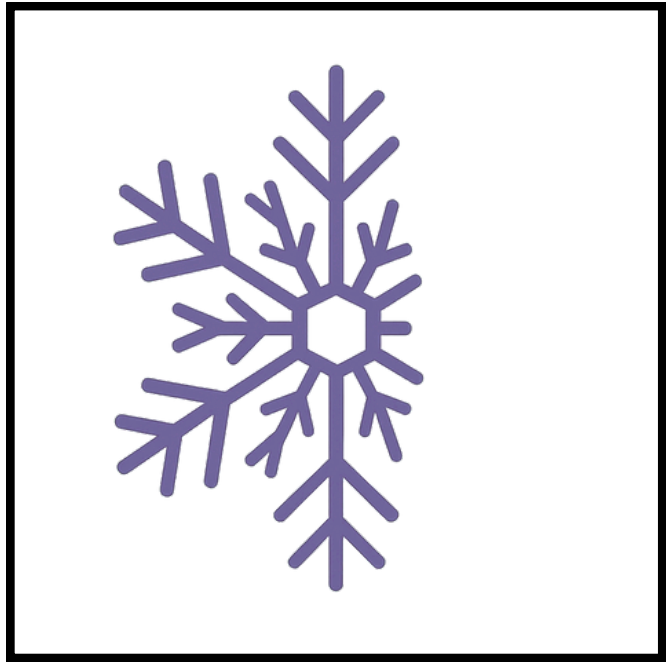
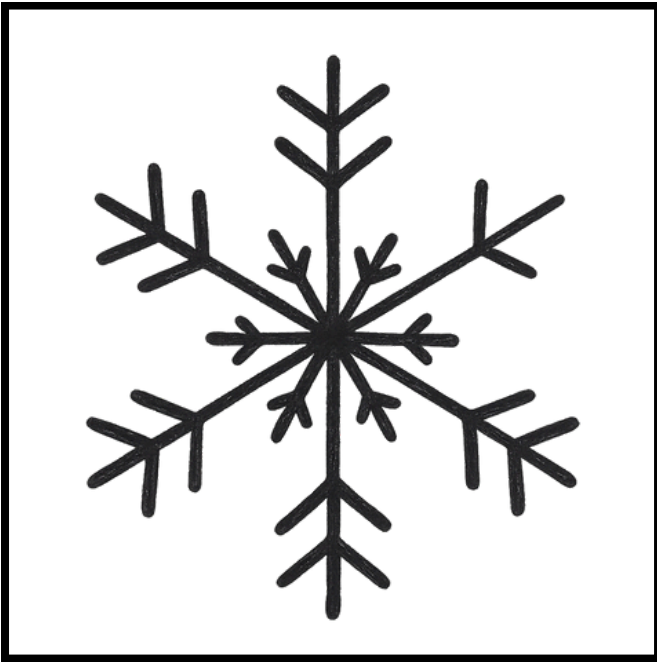
POSTUPNOSŤ 8: ZLOŽITÝ VZOR

LOGIKA A MYSLENIE

ZADANIE 10: DOKRESLITE CHÝBAJÚCU VLOČKU

Pozorne si prezrite vzory snehových vločiek. V každej úlohe chýba jedna časť vločky alebo celá vločka. Doplňte chýbajúcu časť tak, aby bola vločka symetrická alebo, aby vzor dával zmysel.

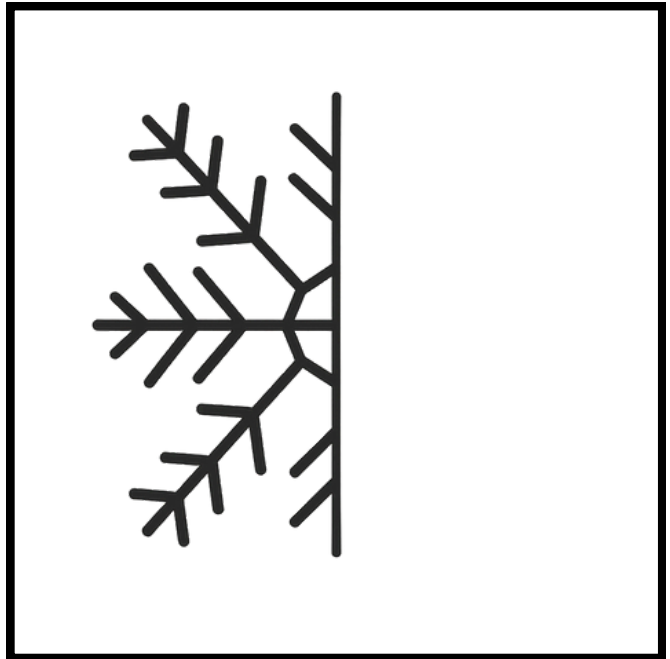
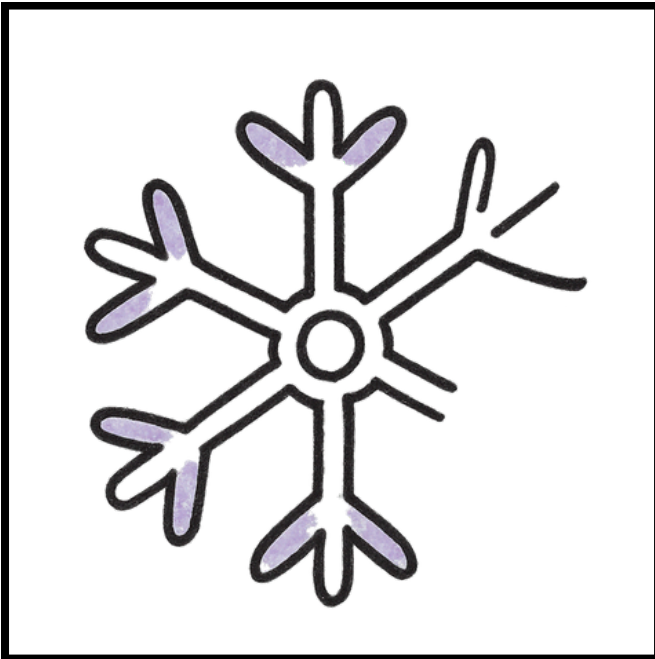
Dokreslite vločky podľa predlohy v strede

LOGIKA A MYSLENIE

ZADANIE 10: DOKRESLITE CHÝBAJÚCU VLOČKU

Pozorne si prezrite vzory snehových vločiek. V každej úlohe chýba jedna časť vločky alebo celá vločka. Doplňte chýbajúcu časť tak, aby bola vločka symetrická alebo, aby vzor dával zmysel.

Dokreslite vločky podľa predlohy v strede

LOGIKA A MYSLENIE

EduDitabo

S . R . O .

ZADANIE 11: MATEMATIKA V ZIME - SLOVNÉ ÚLOHY

Vyriešte nasledujúce slovné úlohy so zimnou tematikou.

ÚLOHA 1: SNEHOVÉ VLOČKY

Peter pozoroval padajúce snehové vločky. V prvej minúte napočítal 12 vločiek, v druhej minúte 15 vločiek a v tretej minúte 18 vločiek.

Koľko vločiek spolu napočítal za tri minúty?

Výpočet: _____

Odpoveď: _____

ÚLOHA 2: LYŽIARSKE STREDISKO

Na lyžiarskom stredisku bolo ráno 45 lyžiarov. Popoludní prišlo ďalších 28 lyžiarov a večer odišlo domov 19 lyžiarov.

Koľko lyžiarov zostalo na stredisku?

Výpočet: _____

Odpoveď: _____

ÚLOHA 3: VIANOČNÉ PEČIVO

Babička upiekla 48 medovníkov. Rozdala ich rovnakým dielom 6 vnúčatám.

Koľko medovníkov dostal každý vnuk?

Výpočet: _____

Odpoveď: _____

LOGIKA A MYSLENIE

EduDitabo

S . R . O .

ZADANIE 11: MATEMATIKA V ZIME - SLOVNÉ ÚLOHY

Vyriešte nasledujúce slovné úlohy so zimnou tematikou.

ÚLOHA 4: TEPLOTY

Ráno bola teplota -8°C . Cez deň sa oteplilo o 5°C a večer opäť ochladilo o 3°C .

Aká bola teplota večer?

Výpočet: _____

Odpoveď: _____

ÚLOHA 5: OBLEČENIE V ZIME

Pani Mária si kupuje oblečenie na zimu. Čiapka stojí 12 eur, rukavice 8 eur a šál 15 eur.

Koľko eur zaplatí spolu?

Výpočet: _____

Odpoveď: _____

ÚLOHA 6: SÁNKOVANIE

Deti sa sánkovali zo svahu. Prvýkrát sa zošmykli za 25 sekúnd, druhýkrát za 29 sekúnd a tretíkrát za 24 sekúnd.

Aký bol priemerný čas jednej jazdy?

Výpočet: _____

Odpoveď: _____

LOGIKA A MYSLENIE

EduDitabo

S . R . O .

ZADANIE 11: MATEMATIKA V ZIME - SLOVNÉ ÚLOHY

Vyriešte nasledujúce slovné úlohy so zimnou tematikou.

ÚLOHA 7: VIANOČNÝ STROMČEK

Rodina kupuje vianočný stromček za 25 eur a ozdoby za 18 eur. Majú so sebou 50 eur.

Koľko eur im zostane?

Výpočet: _____

Odpoveď: _____

ÚLOHA 8: SNEHULIAK

Na stavbu snehuliaka potrebujeme 3 gule. Malá guľa má priemer 30 cm, stredná 50 cm a veľká 70 cm.

Aký vysoký bude snehuliak?

Výpočet: _____

Odpoveď: _____

ÚLOHA 9: KORČUĽOVANIE

Pani Jana korčuľovala 45 minút, pán Pavol o 15 minút menej ako pani Jana a pani Lucia dvakrát dlhšie ako pán Pavol.

Koľko minút korčuľovala Lucia?

Výpočet: _____

Odpoveď: _____

A KONCENTRÁCIA

ZADANIE 12: DETAILS NA FOTOGRAFII

Pozorne si prezrite realistickú čiernobielu fotografiu zimnej krajiny. Všimnite si požadované detaily a odpovede zapíšte do príslušných políčok.

Odporúčame túto stránku a nasledujúcu vytlačiť na 1 A4 (2 stránky vedľa seba).

• Koľko okien vidíte na dome úplne vľavo?

• Je na obrázku mačka? Kde?

• Koľko áut je na obrázku?

• Koľko lavičiek vidíte na fotke?

• Koľko chodcov sa nachádza na fotografii?

• Je v dedine kostol?

POZORNOSŤ A KONCENTRÁCIA

ZADANIE 12: DETAILS NA FOTOGRAFII

VAŠE SPOMIENKY:

Pripomína vám táto fotografia niečo z vášho detstva?

Chodili ste na podobné večerné prechádzky? Kde?

Porovnajte fotky na strane 25 a 26 a napíšte, čo sa zmenilo:

POZORNOSŤ A KONCENTRÁCIA

ZADANIE 13: POZORNOSŤ - NÁJDITE PÁRY

Pozorne si prezrite obrázky a nájdite páry, ktoré k sebe patria. Cvičenie trénuje vizuálnu pozornosť a schopnosť rozpoznávať detaily.

.....

.....

.....

.....

POZORNOSŤ

A KONCENTRÁCIA

ZADANIE 14: TEXT S PRAVOPISNÝMI CHYBAMI

Prečítajte si nasledujúci text o zime. Text obsahuje 16 úmyselných pravopisných chýb. Nájdite všetky chyby, podčiarknite ich a napíšte správny tvar.

EduDitabo

S . R . O .

Spomienky na zimu

Zima na Slovensku bývala v minulosti oveľa studenjšia ako dnes. Keď som bol malý, pamätám si, že sneh napadol už v novembri a ležal až do merca. Teploty klesali často pod minus dvadsať stupňov Celzia.

Naša rodina žila v malom domčeku na dedine. Otec každé ráno musel rozpaľiť pec, aby bolo v dome teplo. Drevo sme skladovali v pivnici a na dvorje. Mama varila na starem sporáku, kde sme kurili drevom.

V zime sme mali menej práce na poli, takže otec chodil do lesa na drevo. Ja som mu často pomáhal. Pamätám si, ako sme vozili drevo na saňkach cez zasneženú krajinu. Bolo to namáhavé, ale krásne.

Mama v zime piekla vyborne medovníky a štrúdle. Celý dom voňal po škorici a vanilke. Večer sme sedeli pri peci, babička rozprávala príbehy a my sme počúvali. Boli to jednoduché, ale šťastné časy.

Na Vianoce sme mali tradične kapra, ktorý plaval vo vani. Mama pripravovala zemjakový šalát, kapustnicu a rôzne pečivo. Stromček sme si išli narezať do lesa. Zdobili sme ho jablkami, orechami a domácky vyrobenými ozdobami.

.....

.....

.....

.....

.....

VŠEOBECNÉ VEDOMOSTI

ZADANIE 15: HISTÓRIA VYKUROVANIA A KÚRENIA

Otestujte svoje vedomosti o histórii vykurovania a kúrenia. Ako ľudia kúrili v minulosti a ako sa vykurovanie vyvíjalo?

ČASŤ A: VYKUROVANIE V MINULOSTI

1. Čím si kúrili naši predkovia v praveku?
2. Ako sa volala otvorená ohňová plocha v strede obydlija?
3. Prečo mali staré domy malé okná?
4. Čo je to "čierna kuchyňa"?
5. Kde sa odvádza dym pri kúrení?

ČASŤ B: TYPY VYKUROVANIA

6. Opíšte, ako vyzerala a fungovala tradičná pec na slovenských dedinách:
7. Aký je rozdiel medzi pecou a krbom?
8. Čo je to kachlová pec?
9. Kedy sa začali používať radiátory a ústredné kúrenie?
10. Aké palivá sa používali na kúrenie? (vymenujte aspoň 5)

VŠEOBECNÉ VEDOMOSTI

EduDitabo

S . R . O .

ZADANIE 15: HISTÓRIA VYKUROVANIA A KÚRENIA

ČASŤ C: VÝVOJ VYKUROVANIA

Zoradte nasledujúce typy vykurovania chronologicky (od najstaršieho po najnovšie):

- ☐ Elektrické kúrenie
- ☐ Otvorený oheň
- ☐ Pec s komínom
- ☐ Ústredné kúrenie s radiátormi
- ☐ Kachlová pec
- ☐ Moderné podlahové kúrenie
- ☐ Krb
- ☐ Tepelné čerpadlá

Správne poradie:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

VŠEOBECNÉ VEDOMOSTI

ZADANIE 15: HISTÓRIA VYKUROVANIA A KÚRENIA

ČASŤ D: SPOMIENKY

11. Akým spôsobom sa kúrilo vo vašom detstve?

.....

.....

.....

12. Kto v rodine rozpaľoval a staral sa o kúrenie?

.....

.....

.....

13. Aké drevo sa používalo na kúrenie?

.....

.....

.....

14. Pamätáte si, ako sa pripravovalo drevo na zimu?

.....

.....

.....

15. Čo sa robilo s popolom z pece?

.....

.....

VŠEOBECNÉ VEDOMOSTI

EduDitabo

S . R . O .

ZADANIE 16: FILMY V ZIME

Otestujte svoje vedomosti o klasických vianočných filmoch a filmoch so zimnou tematikou. Poznáte tieto filmy z vášho detstva alebo mladosti?

ČASŤ A: KLASICKÉ VIANOČNÉ FILMY A HOLLYWOOD

1. Ako sa volá film, kde si mladý Kevin McCallister musí poradiť s dvomi zlodejmi, keď ho rodina nechá omylom na Vianoce doma?
2. Ako sa volá hlavná postava v Dickensovom príbehu „Vianočná koleda“, ktorú stvárnilo mnoho hercov, napr. Michael Caine alebo Jim Carrey? (iniciály E. S.)
3. Doplňte názov slávneho britského romantického vianočného filmu: „Láska...“
4. Ako sa volá hlavná postava, ktorá je zlá a zelená, a chce ukradnúť obyvateľom mestečka Who-ville Vianoce?
5. Aké sa volá romantický vianočný film, kde si dve ženy (Cameron Diaz a Kate Winslet) vymenia svoje domy?

ČASŤ B: SLOVENSKÉ A ČESKÉ ROZPRÁVKY (Zimná klasika)

6. Ako sa volá československá filmová rozprávka, v ktorej si hlavná hrdinka prinesie v zime z lesa jahody?
7. Ako sa volá slovenská rozprávka, kde hlavnú úlohu hrá babička s perinou, ktorá má na starosti sneh a vietor?
8. V ktorej českej vianočnej rozprávke dostane mladá dáma tri magické oriešky, ktoré jej pomôžu na kráľovskom plese?
9. V ktorej ruskej rozprávke nájdeme postavy Nastenka a Ivan a tiež Baba Jaga?
10. Ako sa volá český komediálny film z roku 1974, kde traja starnúci muži cestujú vlakom na lyžovačku, ale skončia v sanatóriu?

VŠEOBECNÉ VEDOMOSTI

ZADANIE 16: FILMY V ZIME

Otestujte svoje vedomosti o klasických vianočných filmoch a filmoch so zimnou tematikou. Poznáte tieto filmy z vášho detstva alebo mladosti?

ČASŤ C: ČESKÉ A SLOVENSKÉ VIANOČNÉ FILMY

11. Ako sa volá klasická česká vianočná rozprávka s dievčaťom, ktoré býva v mlyne pri jazere s vodníkom a čertom?

12. Ktorá herečka hrala hlavnú postavu v rozprávke Tri oriešky pre Popolušku?

13. Ktorý slovenský/český herec je známy vianočnými rozprávkami?

14. Pamätáte si nejakú slovenskú vianočnú rozprávku? Ktorú?

15. Aký slovenský alebo český film ste tradične pozerávali počas vianočných sviatkov u vás doma?

ČASŤ D: CITÁTY Z FILMOV

Prirad'te citát k filmu:

CITÁTY:

- „A čia je to smola? Čia? Čia? Vaša, vaša.“
- „To vše jsem nakoupit a přivést dal já Kazisvět šestý z Boží vůle král.“
- „Kde udělali soudruzi z NDR chybu?“
- „A čo ti šije, hlupák starý? Už mi ruky aj nohy omrzli.“
- „Až naprší a uschne. Pitomci!“

FILMY:

- Tri oriešky pre Popolušku
- Mrázik
- Pelíšky
- Perinbaba
- Princezna so zlatou hviezdou na čele

SPRÁVNE ODPOVEDE

ZADANIE 01: PREDMETY V ZIME A KRÁTKODOBÁ PAMÄŤ

Na obrázku boli: rukavice, lyže, sane, šál, vianočný stromček, korčule, snehová vločka, snehuliak, zimná bunda, čiapka, krb, termoska, lopata na sneh, darček, sviečka a čajník.

DOPLŇUJÚCE OTÁZKY:

1. 4 kusy oblečenia (rukavice, šál, zimná bunda, čiapka)
2. nebol, žiadny
3. 1 vec súvisela s lyžovaním priamo (lyže) a ďalšie nepriamo (rukavice, šál, zimná bunda, čiapka)

ZADANIE 02: VIANOČNÉ TRADÍCIE NA SLOVENSKU

A) TRADIČNÉ VIANOČNÉ JEDLÁ:

1. kapustnica (alebo rybacia polievka), zemiakový šalát, kapor (alebo iná ryba), vianočné oblátky s medom a cesnakom, bobaľky/pupáky
2. medovníčky, linecké koláčiky, vanilkové rožteky (orechové rožky), grilážky, šuhajdy, vianočná štóla a ďalšie
3. kapustnica alebo rybacia polievka

B) VIANOČNÉ ZVYKY:

1. Najčastejšie symbolizujú Dvanástich apoštolov (Kristových učeníkov) alebo 12 mesiacov v roku. Toto číslo má zabezpečiť hojnosť po celý budúci rok.
2. vkladajú sa pod tanier alebo do peňaženky, aby priniesli peniaze a bohatstvo
3. Pôst na Štedrý deň sa drží ako súčasť prípravy na slávnosť Narodenia Pána, ktorá vrcholí polnočnou omšou. Je to akt pokánia, očisty a sebaovládania po vzore tradície, ktorá kedysi predpisovala pôst na predvečer veľkých sviatkov (vigília).

Bonusová ľudová odpoveď: Pôst sa drží preto, aby postník uvidel zlaté prasiatko, čo je symbol hojnosti a blahobytu v nasledujúcom roku.

4. v niektorých rodinách sa odložil kúsok na tanier pre zosnulých alebo sa dal hospodárovi/psovi, aby sa zaistila prosperita
5. púšťanie lodičiek z orechových škrupín (s malou sviečkou) v miske s vodou na predpovedanie budúcnosti (zdravie, cestovanie, dlhý život).

SPRÁVNE ODPOVEDE

EduDitabo

S. R. O.

ZADANIE 02: VIANOČNÉ TRADÍCIE NA SLOVENSKU

C) VIANOČNÉ SVIATKY:

1. 24. december
2. Prvý sviatok vianočný (Božie narodenie).
3. Štefan
4. Tichá noc, Narodil sa Kristus Pán, Nesiem vám noviny, Búvaj dieťa krásne a ďalšie...

D) VIANOČNÝ STROMČEK:

1. Zvyklo sa na Štedrý deň ráno alebo deň predtým. Odpoveď môže byť podľa individuálnych zvykov u vás doma.
2. Jablká, orechy, medovníky, slamené ozdoby, papierové reťaze
3. Do Troch kráľov (6. január) - odpoveď môže byť podľa individuálnych zvykov u vás doma.

E) OSOBNÉ SPOMIENKY: individuálne odpovede

ZADANIE 03: PIESNE V ZIME - DOPLŇTE TEXT

A) TICHÁ NOC:	svätá, všetko, dôverný
B) NARODIL SA...	Kristus, veselme, kvietok
C) NESIEM VÁM...	noviny, počúvajte, betlehemskej, dajte
D) DO HORY...	valasi, horí, salaši
E) JAK SI KRÁSNE...	Jezuliatko, neviniatko
F) ROLNIČKY...	sneh, rozlieha, zvonček, biele
G) PASTIERI...	pastieri, vstaňte, ponáhľajte
H) ŠŤASTIE, ZDRAVIE...	Šťastie, zdravie, pokoj, deti

ZADANIE 04: BIOGRAFICKÁ PAMÄŤ

Tieto zadanie nemá "správne odpovede". Cieľom bolo aktivizovať vašu autobiografickú pamäť a vyvolať príjemné spomienky. Môžete sa k zadaniu vrátiť aj neskôr a doplniť ďalšie detaily, ktoré si rozpamätáte.

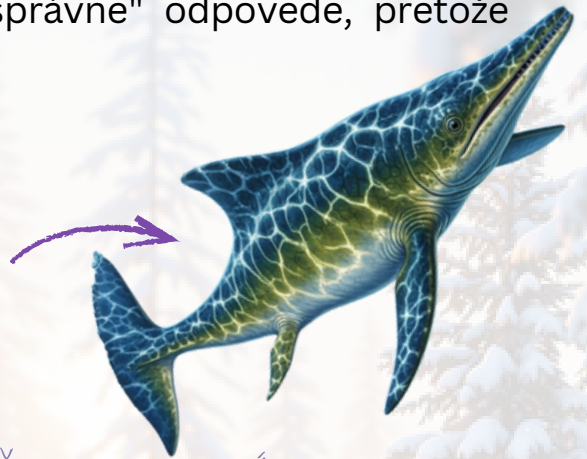
SPRÁVNE ODPOVEDE

ZADANIE 05: SLOVÁ NA PÍSMENÁ Z-I-M-A

Poznámka: Toto zadanie nemá konkrétne "správne" odpovede, pretože každý má svoju slovnú zásobu.

Možné odpovede napríklad:

- A) Zima, zamrznutý, zasnežený, zmrzlina, zver
- B) Iglu, inovať, inverzia, ihla, ichthyosaurus :-)
- C) Mráz, mrazivé, masív, metelica, medveď
- D) Arktída, alpský, anorak (bunda), arktický

ZADANIE 06: ZAČÍNAJÚ ALEBO KONČIA - SLOVÁ O ZIME

Poznámka: Toto zadanie nemá konkrétne "správne" odpovede, pretože každý má svoju slovnú zásobu.

Možné odpovede:

- 1. vločka, sviečka, rukavička, čiapka, lyžiarka, korčuliarka, čokoládka, koledníčka, jabĺčka, slaninka, jedlička, babička...
- 2. (dve) rukavice, črievice, hranice, rovnice, lavice, palice...
- 3. snehuliak, snehová vločka, snehová nádielka, snehová kráľovná, snehová kalamita, snehové reťaze, snehové pole, snehový jazyk, snehobiely, snehule

ZADANIE 07: RÉBUSY A ZIMA

- 1. sánkovačka
- 2. vločka
- 3. Ježiško
- 4. koláče
- 5. medovníky
- 6. horúca čokoláda
- 7. Vianoce

SPRÁVNE ODPOVEDE

ZADANIE 08: ČO NEPATRÍ DO SKUPINY?

SKUPINA 1: Plavky - nosia sa v lete, nie v zime

SKUPINA 2: Plávanie - letný šport, ostatné sú zimné

SKUPINA 3: Škrečok - je to domáce zvieratko, v zime by vonku neprežil

SKUPINA 4: Zmrzlina - aj keď je studená, je to typicky letný dezert. Nezvykneme ju podávať na štedrovečernej večeri.

SKUPINA 5: Lopata - nie je vianočná ozdoba, ale nástroj na odhrňanie snehu

SKUPINA 6: Búrka s bleskami - typická pre leto, nie pre zimu

SKUPINA 7: Opaľovanie - letná aktivita

SKUPINA 8: tekvica - symbol jesene (október), nie Vianoc

SKUPINA 9: Záhradné nožnice - používajú sa v teplých mesiacoch

SKUPINA 10: Jún - letný mesiac, nie zimný

ZADANIE 09: POSTUPNOSTI - ZIMNÉ VZORY

POSTUPNOSŤ 1: ❄️ 🎁 ❄️ (striedanie dvoch symbolov)

POSTUPNOSŤ 2: 🧊 🕯️ 🧊 (snehuliak, sviečka, snehuliak)

POSTUPNOSŤ 3: ❄️ 🎁 🧊 (tri symboly sa opakujú)

POSTUPNOSŤ 4: -2°C , 0°C , 2°C (zvyšuje sa o 2°C)

POSTUPNOSŤ 5: -3°C , 0°C , 3°C (zvyšuje sa o 3°C)

POSTUPNOSŤ 6: ❄️ ❄️ 🎁 (vzor sa opakuje: 2 vločky, darček, snehuliak)

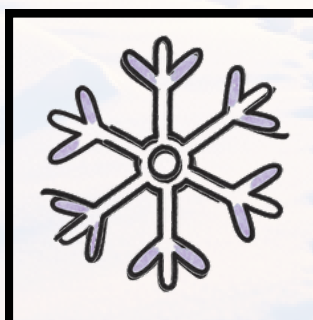
POSTUPNOSŤ 7: 16 vločiek, 32 vločiek, 64 vločiek (násobenie dvoma)

POSTUPNOSŤ 8: 🎁 🎁 🎁 🎁 🎁 🎁 🕯️

Pravidlo: za každou zmenou je sviečka, potom sa pridáva vždy o jeden symbol viac (2 vločky, 3 darčeky, 4 snehuliaci, 5 vločiek, 6 darčekom...)

ZADANIE 10: DOKRESLITE CHÝBAJÚCU VLOČKU

Tako vyzerajú dokončené vločky:

Pri spodných zadaniach je riešením vždy vločka vstrede.

SPRÁVNE ODPOVEDE

ZADANIE 11: MATEMATIKA V ZIME - SLOVNÉ ÚLOHY

ÚLOHA 1: $12 + 15 + 18 = 45$ vložiek

ÚLOHA 2: $45 + 28 - 19 = 54$ lyžiarov

ÚLOHA 3: $48 : 6 = 8$ medovníkov

ÚLOHA 4: $-8 + 5 - 3 = -6^{\circ}\text{C}$

ÚLOHA 5: $12 + 8 + 15 = 35$ eur

ÚLOHA 6: $(25 + 29 + 24) : 3 = 78 : 3 = 26$ sekúnd

ÚLOHA 7: $50 - 25 - 18 = 7$ eur

ÚLOHA 8: $30 + 50 + 70 = 150$ cm

ÚLOHA 9: Jana: 45 min, Pavol: $45 - 15 = 30$ min, Lucia: $30 \times 2 = 60$ minút

ZADANIE 12: DETAILS NA FOTOGRAFIÍ

Na okne vľavo na fotke je možné vidieť 5 okien. Na obrázku mačka je, sedí na lampe vpravo. Na fotke je možné vidieť 2 lavičky, 2 autá a sú tam 2 chodci. Áno, v dedine je kostol (na fotke vzadu).

Vaše spomienky - individuálne odpovede.

Na fotke na strane 25 je čierna mačka na lampe a na fotke na strane 26 je na streche vľavo na dome.

ZADANIE 13: POZORNOSŤ - NÁJDITE PÁRY

ZIMNÉ VZORY NA TEXTÍLIÁCH

Páry tvoria: 1 a 9, 2 a 8, 3 a 13, 4 a 7, 5 a 11, 6 a 15, 10 a 12, 14 a 16.

ZADANIE 14: TEXT S PRAVOPISNÝMI CHYBAMI

bívala - bývala
studenjšia - studenšia
pamatám - pamätám
merca - marca
minus - mínus
dvajsť - dvadsať
rozpaľit - rozpáliť
dvorje - dvore

starem - starom
kurili - kúrili
saňkach - sánkach
namáhave - namáhavé
vyborne - výborné
plaval - plával
zemjakový - zemiakový
orechami - orechmi

SPRÁVNE ODPOVEDE

ZADANIE 15: HISTÓRIA VYKUROVANIA A KÚRENIA

ČASŤ A: VYKUROVANIE V MINULOSTI

1. Naši predkovia v praveku si kúrili predovšetkým drevom. Využívali tiež sušené kosti alebo trus zvierat, ak boli v danej lokalite dostupné. Hlavným zdrojom tepla bol otvorený oheň.
2. Otvorená ohňová plocha v strede obydla, ktorá slúžila na kúrenie a varenie, sa nazývala ohnisko.
3. Staré domy mali malé okná najmä z tepelnoizolačných dôvodov (ochrana pred únikom tepla). V časech, keď neexistovalo moderné zasklenie a materiály, bolo okno (často len s malými tabuľami skla alebo bez neho) najslabším miestom z hľadiska tepelných strát. Menšie otvory tiež zabezpečovali väčšiu stavebnú stabilitu a boli lacnejšie na výrobu a údržbu.
4. Čierna kuchyňa (alebo tiež dymová kuchyňa) bola špecifický typ kuchyne v ľudovom, resp. meštianskom dome. Bola to miestnosť, kde sa varilo na otvorenom ohni alebo v peci, ale dym sa z nej neodvádzal komínom priamo von, ale voľne sa rozplýval po priestore a unikal cez otvorenú dymovú klenbu alebo do povalového priestoru. Názov "čierna" je odvodený od sadzí, ktoré sa usádzali na stenách a strope, čím ich zafarbili do čierne.
5. Dym zo spaľovacieho zariadenia (krb, kachle, pec, kotol) sa odvádza cez dymovod (potrubie) do komína, ktorý ho vyvedie nad strechu a bezpečne do vonkajšieho ovzdušia. *V prípade moderných systémov sa dym odvádza cez spalinovú cestu (technický termín, ktorý označuje celú dráhu, ktorou sa spaliny bezpečne odvádzajú z vykurovacieho zariadenia do vonkajšieho prostredia).*
6. Tradičná pec bola mohutné stavebné dielo, ktoré zaberalo veľkú časť izby. Bola postavená z hliny, kamenia alebo neskôr z pálených tehál. Mala zvyčajne klenutý alebo kupolovitý tvar. Často sa nachádzala v rohu izby a hraničila s tzv. pecou, kde bolo otvorené ohnisko (alebo to bolo spojené s pecou v pitvore – tzv. čierna kuchyňa). Fungovanie: Patrila k tzv. akumulárnym peciam. Kúrilo sa v nej len raz alebo dvakrát denne veľkou dávkou dreva. Teplo zo spalín nešlo hneď do komína, ale prechádzalo cez vnútorné kanály a prieduchy v tele pece. Materiál (hlina, tehly) teplo akumuloval a potom ho po dlhú dobu (až 12 hodín) vyžaroval do miestnosti vo forme sálavého tepla. Využitie: Slúžila nielen na kúrenie, ale aj na pečenie chleba (priamo v klenutom priestore, tzv. "čelusti" alebo "pecníku"), varenie (na príslušnom sporáku, ak bola pec so sporákom), sušenie úrody a bylín, a jej teplá povrchová plocha (tzv. zápecie alebo lavica) sa využívala aj na spanie a odpočinok.

ZADANIE 15: HISTÓRIA VYKUROVANIA A KÚRENIA

ČASŤ B: TYPY VYKUROVANIA

7. Rozdiel medzi pecou a krbom spočíva najmä v ich princípe fungovania a spôsobe, akým odovzdávajú teplo do priestoru. Krb (najmä otvorený alebo s ľahkou teplovzdušnou obostavbou) slúži primárne na rýchle vykúrenie miestnosti a na vizuálny pôžitok z ohňa, pričom generuje najmä konvekčné/teplovzdušné teplo; to znamená, že ohrieva priamo vzduch, ktorý rýchlo stúpa a teplota v miestnosti môže byť nerovnomerná. Z tohto dôvodu má krb aj nižšiu účinnosť a spotrebu paliva po ukončení horenia nie je schopný teplo dlho udržať. Naproti tomu pec (tradičná hlinená alebo kachlová) je navrhnutá ako akumulačné teleso; teplo zo spalín sa ukladá do jej masívnej konštrukcie (hlina, tehla, keramika) a až následne sa po dlhé hodiny (často 12 až 24 hodín) sála do miestnosti vo forme jemného a zdravého sálavého tepla, čo vedie k veľmi rovnomernej a stabilnej teplote v interiéri a k vyššej celkovej účinnosti spaľovania.

8. Kachlová pec je akumulačné vykurovacie zariadenie s vysokou účinnosťou, ktorého charakteristickým znakom je vonkajší plášť z keramických kachlíc. Tieto kachlice slúžia ako tepelný výmenník a zásobník, pretože teplo vytvorené v uzavretom ohnisku neuniká hneď komínom, ale prúdi systémom šamotových prieduchov (*šamot je špeciálny, žiaruvzdorný keramický materiál (druh pálenej hliny), ktorý má kľúčovú vlastnosť, že výborne akumuluje a udržiava teplo*) a odovzdáva sa do ich masívneho tela. Vďaka tejto akumulácii dokáže kachlová pec vyžarovať príjemné a zdravé sálavé teplo rovnomerne do miestnosti po dlhé hodiny (často aj 12 hodín) po jedinom zakúrení. Historicky sa kachlové pece vyvinuli v stredoveku a boli luxusným interiérovým prvkom, ktorý umožnil prechod od dymových ohnísk a čiernych kuchýň k tzv. "svetlým izbám".

9. Hoci prvé formy centrálného vykurovania existovali už v starovekom Ríme (systém hypokaustum), moderné ústredné kúrenie a radiátory sú výdobytkom 19. storočia. Prelom nastal v roku 1855, keď pruský obchodník Franz Karlovič San Galli patentoval prvý liatinový radiátor. Tento vynález umožnil efektívne rozvádzanie tepla (pôvodne horúcej pary, neskôr teplej vody) z jedného centrálného kotla do viacerých miestností alebo celých budov. Masové rozšírenie tohto systému a jeho implementácia v mestskom a neskôr aj vidieckom bývaní na Slovensku nastalo najmä koncom 19. a v priebehu 20. storočia.

SPRÁVNE ODPOVEDE

EduDitabo

S. R. O.

ZADANIE 15: HISTÓRIA VYKUROVANIA A KÚRENIA

ČASŤ B: TYPY VYKUROVANIA

10. V priebehu histórie vykurovania ľudstvo využívalo širokú škálu palív, ktorých výber závisel od lokálnej dostupnosti a technologického pokroku. Základným a najdlhšie používaným palivom bolo bezpochyby drevo (vo forme raždia, polien, štiepky), ktoré dominovalo tisíročia. Od priemyselnej revolúcie sa masívne rozšírilo používanie uhlia (čierne a hnedé), ktoré prinieslo vyššiu výhrevnosť a bolo kľúčové pre kotly ústredného kúrenia. Medzi ďalšie tradičné palivá patrila napríklad rašelina (sušené kusy) a v chudobnejších regiónoch a domácnostiach sa používal aj sušený zvierací trus alebo rôzne poľnohospodárske zvyšky. V modernej dobe sa pridali zemný plyn, vykurovacie oleje (napr. petrolej) a v posledných rokoch moderné formy biomasy ako sú pelety a brikety.

ČASŤ C: VÝVOJ VYKUROVANIA

Toto je chronologické zoradenie uvedených typov vykurovania, od historicky najstarších po najmodernejšie:

- Otvorený oheň (Paleolit, najstarší spôsob, kde sa oheň zakladal priamo v obydlí – alebo v jaskyni).
- Krb (Starovek, stredovek – postupný vývoj od otvoreného ohniska, s tendenciou presunu k stene a raným pokusom o odvod dymu).
- Pec s komínom (Stredovek – prelomový vynález komína, ktorý oddeľuje dym od obytného priestoru; hlinené a kamenné pece).
- Kachlová pec (Renesancia/Skorý novovek – 14./15. storočie – zdokonalenie pece, ktoré vďaka keramickým kachliciam zabezpečilo dlhodobú akumuláciu a sálanie tepla).
- Ústredné kúrenie s radiátormi (Polovica 19. storočia – vynález radiátora, ktorý umožnil centrálné vykurovanie celého domu z jedného kotla).
- Elektrické kúrenie (Koniec 19. storočia/Začiatok 20. storočia – s rozšírením elektrickej energie).
- Moderné podlahové kúrenie (Moderné teplovodné systémy – masové rozšírenie od polovice 20. storočia. Historické podlahové kúrenie - hypokaustum, existovalo už v starovekom Ríme. Slovo *hypokaustum* (latinsky *hypocaustum*) označuje staroveký rímsky systém ústredného kúrenia – ide o historickú formu podlahového a stenového vykurovania.).
- Tepelné čerpadlá (Koniec 20. storočia a 21. storočie – najnovšia generácia vysoko účinných systémov, využívajúcich energiu z okolia).

ČASŤ D: SPOMIENKY: individuálne odpovede

ZADANIE 16: FILMY V ZIME

ČASŤ A: KLASICKÉ VIANOČNÉ FILMY A HOLLYWOOD

1. Sám doma
2. Ebenezer Scrooge
3. ...nebeská
4. Grinch
5. Prázdniny

ČASŤ B: SLOVENSKÉ A ČESKÉ ROZPRÁVKY (Zimná klasika)

6. O dvanástich mesiačikoch
7. Perinbaba
8. Tri oriešky pre Popolušku
9. Mrázik
10. Jáchyme, hod' ho do stroje!

ČASŤ C: ČESKÉ A SLOVENSKÉ VIANOČNÉ FILMY

11. Tri oriešky pre Popolušku
12. Libuše Šafránková
13. napríklad: Július Satinský, Maroš Kramár, Jozef Kroner, Vladimír Menšík a i.
14. individuálna odpoveď
15. Tri oriešky pre Popolušku a ďalšie.

ČASŤ D: CITÁTY Z FILMOV

- „A čia je to smola? Čia? Čia? Vaša, vaša.“ → Perinbaba
- „Až naprší a uschne. Pitomci!“ → Tri oriešky pre Popolušku
- „A čo ti šije, hlupák starý? Už mi ruky aj nohy omrzli.“ → Mrázik
- „Kde udělali soudruzi z NDR chybu?“ → Pelíšky
- „To vše jsem nakoupit a přivést dal já Kazisvět šestý z Boží vůle král.“ → Princezna so zlatou hviezdou na čele

Centrum podpory pre pomáhajúce profesie

EduDitabo

S . R . O .

© 2025 Všetky práva vyhradené EduDitabo s.r.o.

*Materiál určený na nekomerčné použitie pre zamestnancov a klientov
poskytovateľov sociálnych služieb.*

www.eduditabo.sk